

Utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget
utdanning-forskning@stortinget.no

14.04.2021

Notat til høring om Styring av statlige universiteter og høyskoler Meld. St. 19 (2020-2021)

Den norske tannlegeforening (NTF) takker for muligheten til å sende et skriftlig notat til høringen om **Styring av statlige universiteter og høyskoler** Meld. St. 19 (2020-2021).

Vårt høringssvar omhandler spørsmålene i høringsbrevet som berører odontologiutdanningen spesielt. Vi viser også til vår hovedorganisasjon Akademikerne sin høringsuttalelse i denne saken.

Dimensjonering av profesjonsutdanningene

I kapittel 4 diskuteres det blant annet dimensjonering av utdannelser. NTFs viktigste hensyn er at befolkningens behov for tannhelsetjenester i hele landet dekkes. Odontologiutdanningen må dimensjoneres slik at det utdannes tilstrekkelig antall tannleger, hvor tilbudet tilpasses etterspørselen. For få utdannede tannleger vil være uheldig for befolkningens behandlingstilbud, for mange utdannede tannleger vil være uheldig for den enkelte tannleges mulighet for å få arbeid etter endt utdanning og dermed muligheten for å opprettholde god klinisk kompetanse. De samme forholdene gjør seg gjeldende for de ulike odontologiske spesialitetene. Denne dimensjoneringen mener vi bør styres på overordnet nivå for alt helsepersonell, ikke på institusjonsnivå, for slik å sikre at antall helsepersonell møter befolkningens og samfunnets behov. Videre må dette sikres gjennom institusjonstilpasset styringsdialog. Helse- og omsorgsdepartementet, i samråd med underliggende direktorat, bør ha ansvar for å ha oversikt over antall helsepersonell og framskrevet behov basert demografiske variabler som aldersfordeling i arbeidsstokken, geografi, helse/sykdomsutvikling i befolkningen, med mer. Dimensjoneringen av tjenesten videre må basere seg på oppdaterte data.

Det finnes, per dags dato, ingen god oversikt over antall tannleger som arbeider i Norge (vi har kun tall på hvor mange som har fått autorisasjon) eller gode framskrivninger av behovet for tannhelsepersonell. Det haster derfor med en grundig vurdering av det fremtidige behovet for tannhelsepersonell.

Dette bør gjøres i sammenheng med en helhetlig gjennomgang av hele tannhelsetjenesten slik det er foreslått i NOU 2018:16. Det er helt avgjørende at Helse- og omsorgsdepartementet har god dialog med Kunnskapsdepartementet rundt disse problemstillingene.

Grimstadutvalgets utredning av medisinstudiet nevnes i stortingsmeldingen. Grimstadutvalgets forslag om å øke opptakskapasiteten ved medisinstudiet i Norge, og slik øke andelen leger utdannet i Norge, vil innebære ringvirkninger også for odontologiutdanningen. Dette må hensyntas i den videre oppfølgingen av rapporten.

Ved alle de tre lærestedene for odontologi i Norge er det et tverrfaglig samarbeid mellom medisin og odontologi gjennom de to første årene av studiene. Det har stor betydning at odontologi - og medisinstudentene har en felles basalmedisinsk grunnutdanning, og samarbeidet har økonomiske, faglige og forskningsmessige fordeler, med elementer av EU/EØS-tilpasning.

Utvalgets anbefaling om å øke andelen medisinstudenter som tar utdannelsen sin i Norge forutsetter at færre får støtte fra Lånekassen for å studere utenlands. Norge utdanner relativt sett få leger per innbygger sammenlignet med andre OECD-land. Utvalget mener derfor at Norge på sikt bør leve opp til sine internasjonale forpliktelser jamfør WHO-koden og utdanne vårt eget helsepersonell, i stedet for å basere oss på utenlandske institusjoner. Utvalgets overordnede anbefaling er at vi på lengre sikt bør ha en utdanningskapasitet i medisin som dekker landets legebenev. NTF mener det samme bør gjelde for odontologiutdanningen. Det er også beredskapsmessig ønskelig at tannleger utdannes i Norge.

Den norske tannlegeforening

Utvalget påpeker at utenlandsk utdanning ikke nødvendigvis samsvarer med behovene til norsk helsevesen. Utenlandsstudentene vil ikke alltid ha like gode forutsetninger for pasientsamhandling som studenter med norske medisnutdanning. Dimensjonering av studieplasser i medisin må derfor sees i sammenheng med både helsetjenestens behov og Norges internasjonale forpliktelser. Utdanningen må være tilpasset helsetilstanden, helsetjenesten og befolkningen i Norge, og fylle de krav som stilles til norske helseutdanninger. Utfordringene Grimstadutvalget viser til, når det gjelder hvilke forutsetninger de utenlandske medisnutdanningene gir for å treffe behovene i norsk helsevesen og for pasientsamhandling, er også gjeldende for de utenlandske odontologiutdanningene. Odontologistudenter ved utenlandske institusjoner får ingen undervisning om organisering og finansiering av den norske tannhelsetjenesten, ei heller aktuelt regelverk og stønadsordninger. Tannlegene som utdannes i utlandet vil derfor mangle kunnskap om norsk helsevesen og lovverk som styrer dette. De vil også i mindre grad ha kunnskap om mangfoldet av aktører i velferdsstaten, og om viktige verktøy for samhandling og forebyggende arbeid, i både lokalsamfunn og i sykehus (jfr. samhandlingsreformen). Samhandling innenfor både spesialist- og primærhelsetjeneste, overbehandling, bruk av antibiotika og kommunikasjon, er også særdeles viktig tematikk for utdanning av tannleger.

Som for medisnutdanningen er det mange norske odontologistudenter som studerer ved utenlandske institusjoner. Over 60 prosent av tannlegene som fikk autorisasjon i 2017 hadde utdanning fra utlandet, og over halvparten av nye tannlegeautorisasjoner har blitt gitt på bakgrunn av utenlandsk utdanning i hvert av de siste fem årene. Internasjonale faglige impulser er viktig, og det er positivt at en andel norske studenter tar deler eller hele sin grad ved utenlandske institusjoner. Men som nasjon må Norge sikre at disse impulsene kommer fra anerkjente læresteder, som er en aktiv del av det internasjonale faglige samarbeidet i medisin og odontologi.

NTF ber om at komiteen sikrer at den interdepartementale gruppen som er satt ned for å følge opp Grimstad-utvalgets rapport tar med seg hvilke konsekvenser Grimstadutvalgets forslag også kan få for odontologiutdanningen.

Videre styring for bedre kvalitet og relevans i profesjonsutdanningene

Helse- og sosialfagutdanningene, inkludert odontologiutdanningen, styres av de Nasjonale retningslinjene for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS). I fremtidige revisjoner og evalueringer av retningslinjene bør profesjonsforeningene være representert i arbeidsgruppene, ikke minst for å sikre god arbeidslivsrelevans i utdanningene, som er et uttalt mål.

NTF støtter at RETHOS etter en tid bør evalueres og at utfallet av evalueringen bør være førende for hva som videre skal skje med styring av helse- og sosialfagutdanningene.

Ved eventuelle spørsmål kan følgende kontaktes:

President Camilla Hansen Steinum, 99 69 71 20 / chs@tannlegeforeningen.no

Politisk rådgiver Christian P. Fjellstad, 90 09 23 09 / cf@tannlegeforeningen.no